

Beleidsevaluatie: een inleiding

CPS-studiedag:
"Evaluatie van veiligheidsbeleid en -plannen:
integraal en geïntegreerd?"

22 februari 2011 - Antwerpen

Bart De Peuter
Instituut voor de Overheid, K.U.Leuven

Outline

1. Definitie en kenmerken van beleidsevaluatie
2. Waarom evalueren?
3. Vragen en criteria voor het evalueren van beleid
4. Proces en randvoorwaarden
5. Uitdagingen voor / in de praktijk

1. Definitie en kenmerken van beleidsevaluatie

*“Het bepalen van de **meerwaarde** (‘merit’) van datgene wat geëvalueerd wordt” (M. Scriven)*

*“Evaluation can be viewed as a **structured process** that **creates and synthesizes information** intended to **reduce the level of uncertainty for stakeholders** about a given **program or policy**. It is intended to **answer questions or test hypotheses**, the results of which are then incorporated into the **information bases** used by those who have a stake in the program or policy.”*

(McDavid & Hawthorn)

1. Definitie en kenmerken van beleidsevaluatie

Evaluatie ≠ monitoring

Evaluatie ≠ audit

Evaluatie ≠ wetenschappelijk onderzoek

Maar wel raakvlakken !

2. Waarom beleid evalueren?

MOTIEVEN om beleid te evalueren:

- **Beleidsplanning** ondersteunen
- Verbeteren van de **uitvoering** van het beleid / interne werking van betrokken organisaties
- Het afleggen van **verantwoording** m.b.t. de resultaten van het beleid en de ingezette middelen
- **Beleidsleren**: het antwoord op de vraag waarom en hoe beleid wel of niet geslaagd is

"The purpose of an evaluation conditions the use that can be expected of it"
(Chelimsky, 1997)

2. Waarom beleid evalueren?

Gebruiksvormen van evaluatie:

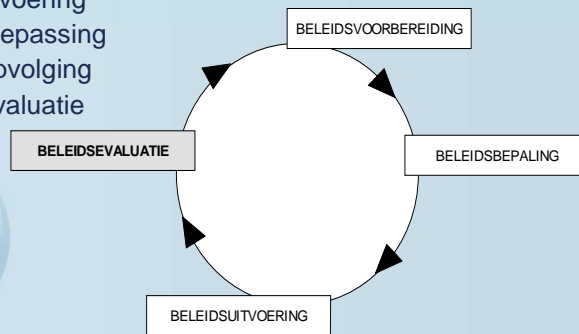
- Instrumenteel: actiegerichte aanbevelingen
- Procesmatig: interactie, leerproces bij stakeholders
- Conceptueel: herdenken probleem en oplossingspistes
- Symbolisch: evaluatieactiviteit zelf als verantwoording

Plaats van evaluatie in de beleidscyclus ?

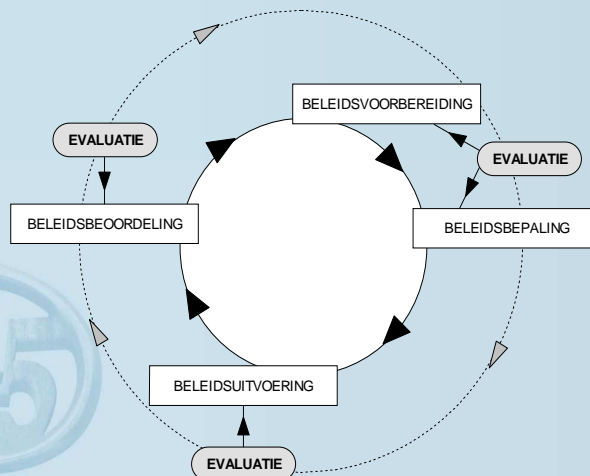
➤ Klassieke benadering: laatste fase in de cyclus

- Agendavorming
- Beleidsontwerp
- Beleidsbepaling
- Beleidsinvoering
- Beleidstoepassing
- Beleidsopvolging
- Beleidsevaluatie

Plaats van evaluatie in de beleidscyclus ?

➤ Alternatieve benadering: evaluatie doorheen de cyclus

3. Evaluatievragen en -criteria

Ex ante

- Beleidsrelevantie?
- Solide beleidslogica?
- Welk alternatief is het beste?
- Verwachte effecten en neveneffecten?
- Coherent en consistent beleid?
- Is het beleid uitvoerbaar?

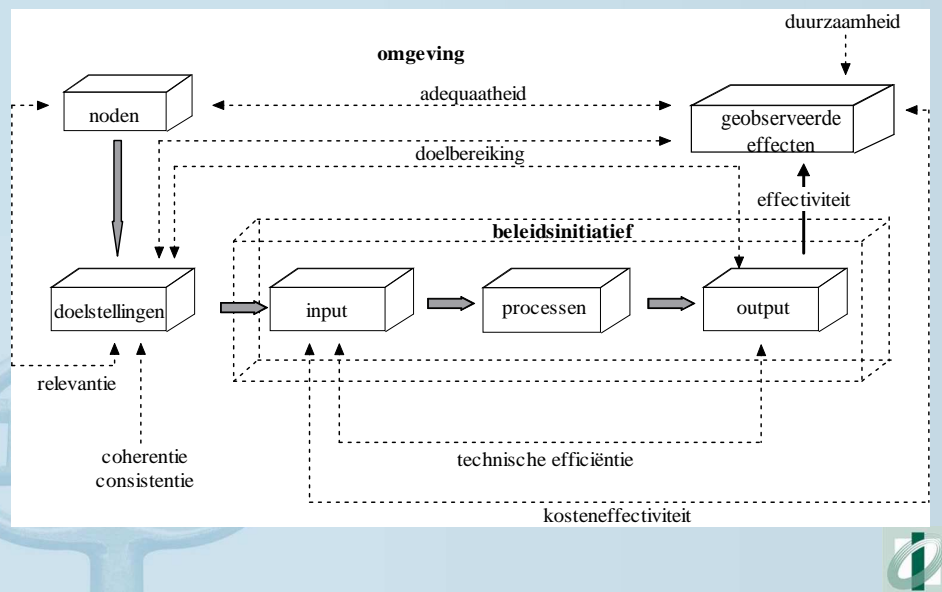
3. Evaluatievragen en -criteria

Tussentijds / ex post

- Verloopt de uitvoering efficiënt?
- Worden de doelstellingen bereikt?
- Effecten of veranderingen merkbaar?
- Is het beleid effectief?
- Zijn er neveneffecten opgetreden?
- Hoe duurzaam zijn beleidseffecten?

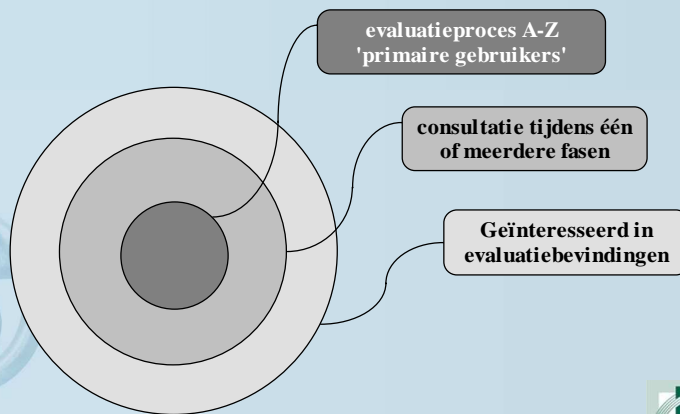
3. Evaluatievragen en -criteria

4. Evaluatieproces

Stap 1: Afbakening en focus

➤ Stakeholders: wie betrekken?

4. Evaluatieproces

➤ Wat willen we weten? Waarop willen we toetsen?

- ✓ Vragen in functie van het evaluatiemotief ?
- ✓ Levert het antwoord nieuwe inzichten op?
- ✓ Eenduidig geformuleerd?

- ✓ Quid *evalueerbaarheid* van beleid?
 - CAPACITEIT (budget, personeel, tijd, expertise,...)
 - BELEIDSCONTEXT (timing, referentiekader, databeschikbaarheid, openheid,...)

4. Evaluatieproces

Stap 2: Dataverzameling

➤ Aandachtspunten

- Relevantie vs. beschikbaarheid
- Betrouwbaarheid: meetprocedure
- Validiteit: meten wat je wil weten
- Praktische haalbaarheid & kostprijs vs. inzicht
- Gevoeligheid (politiek, privacy)

- Kwantitatief vs. kwalitatief: keuzes maken in functie van de vraagstelling !

4. Evaluatieproces

Stap 3: Data-analyse

- **Aandachtspunten**
 - Significantie van veranderingen?
 - Identificatie van trends?
 - Relatie observaties en beleidsinspanning?

 - Verklaringen & verbanden
 - Beleidstheorie
 - Statistiek
 - Stakeholderbevraging

4. Evaluatieproces

Stap 4: Beoordeling

- Toekennen van waarde aan het evaluandum
- Quid referentiekader?
 - Normering in beleidsdoelstellingen? (SMART-principe)
 - Standaarden uit andere disciplines
 - Vergelijken
 - In de tijd
 - Met vergelijkbare praktijk / beleid / context
 - Experimentele beleidsruimte?

4. Evaluatieproces

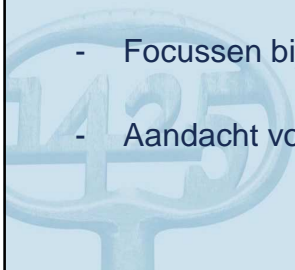
Stap 5: Rapportering en communicatie

- Op maat van stakeholder
- Resultaten vs. conclusies vs. aanbevelingen

5. Uitdagingen voor / in de praktijk

- Inbedding van evaluatie in de beleids- en beheerscyclus
- Monitoring in functie van terugkerende evaluatievragen
- Evaluatiecultuur ontwikkelen
- Capaciteitsopbouw en –verankering in de organisatie
- Focussen bij het evalueren van complex beleid
- Aandacht voor beleidsleren naast verantwoording

Contact

Katholieke Universiteit Leuven
Instituut voor de Overheid
Parkstraat 45 post box 3609
B-3000 Leuven

Tel: 016 32 32 70

Fax: 016 32 32 67

io@soc.kuleuven.be

www.instituutvoordeoverheid.be

Bart.DePeuter@soc.kuleuven.be

